

ПОЈЕДИНОСТИ О ДЕЛАТНОСТИ ЂОРЂА СТАНОЈЕВИЋА И УЛОЗИ МИХАЈЛА ЦВЕТКОВИЋА ЛЕШЊАКА У СТАРОМ ЛЕСКОВЦУ

Милан С. Димитријевић је у више махова, различитим поводима, писао о Ђорђу Станојевићу, понајпре студијски, а потом и научно – популарне прилоге, у којима је наглашавао његову крупну улогу у културно-цивилизацијском и техничко-технолошком развоју Југа Србије и Лесковца.

У једном од ранијих одељака биографског карактера о М. С. Димитријевићу, на више места смо поменули научника Ђорђа Станојевића и његове активности везане за наш завичајни Лесковац, реку Вучјанку, што се жустро и врлудава слива са планине Кукавице, на којој је врло промишљено и срачунато подигао хидроцентралу.

У важној збирци докумената, објављених у књизи Сергија Димитријевића *Почеци модернизације лесковачке привреде*,⁷⁷⁹ поред осталог, указује се на веома важну улогу поменутог научника у процесима осавремењавања и полетног развоја лесковачке индустрије, као и о велетрговачким активностима ауторовог прадеде Михајла и улози коју је имао у оснивању акционарских друштава у Лесковцу, иницираних од стране професора универзитета Станојевића.

Вредно је помена да се на неколико места истиче фирма *Михајло Цветковић и син* (Никола, ауторов деда) и поједина његова браћа. Хронолошки гледано, први пут то је поводом извоза лесковачког кромпира у Швајцарску. *Лујз Редл и комп.* се обраћају (Цирих, 18. фебр. 1903) Министарству Нар. привреде Београд, тражећи неколико вагона кромпира за јело, уз напомену да до тада нису пословали са Србијом. У том смислу, моле да им се достави и препоручи лице са којим би ступили у везу.

Поводом поменутог писма, инспектор Министарства А. М. Секулић, из Београда, 4. марта 1903. одговара: „да се Српском Пољопривредном друштву пријавио г. *Мика Цветковић и син* из Лесковца, који имају на продају два вагона кромпира за јело“.⁷⁸⁰ – Из ових докумената се, поред осталог, види да је ова напредна фирма још у првим годинама двадесетог века радила на велико, тргујући кромпиром.

У наредној бројнијој групи докумената, што су, чини се, важнији по своме значају, реч је о учешћу Мике Цветковића, трговца, у Оснивању Првог Лесковачког Акционарског Друштва за прераду кудеље и лана 1903/1904. године. Међу потписаним оснивачима на првом месту је Ђорђе М. Станојевић; а ту се помињу и Лазар М. Николчић, Ђорђе Ј. Цекић, а на крају је и потпис Мике Цветковића, трговца. Ту се налази и списак депонованих признаница привремених акција, време одржавања прве скупштине (15. август 1904) и број уписаних акција, међу којима врхуни Ђока Станојевић из Београда са 100 и бројни други виђени трговци и предузетници, а међу њима Јован Цекић и син, са 30, и Мика Цветковић са 20.⁷⁸¹

779 Народни музеј – Лесковац, 2003.

780 С. Димитријевић, *Почеци модернизације лесковачке привреде*, стр. 224-226.

781 Исто, стр. 280-298.

Из Правила акционарског удружења „Напредак“, за прераду дрвета, из Лесковца (5. мај 1907) може се запазити да је Мика Цветковић међу првим потписницима оснивачима, поред Тодора Н. Цекића и Ђорђа Ј. Цекића. Слично се може видети у Извештају оснивачког одбора Лесковачког акционарског друштва „Напредак“ из 1907. Оснивачки одбор је том приликом од више лица узео зајам; највећу суму од Стевана М. Пешића, 1101 динар, од Ђорђа Миленковића 493, док је од првопотписаног Мике Цветковића, позајмљено 400 динара. У списку акционара овог Друштва, у 1907. години, међу виђеним Лесковчанима помињу се: Лазар М. Николчић, Миле К. Цветковић „Каспар“, Гребенаровићи, Ђорђе Ј. Цекић, Тодор М. Цекић и Мика Цветковић.⁷⁸²

⁷⁸² Исто, стр. 400-413.